

V Bruseli 17. mája 2021
(OR. en)

8592/21

RECH 199

POZNÁMKA

Od: Predsedníctvo

Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada

Predmet: *Príprava zasadnutia Rady pre konkurencieschopnosť 27. a 28. mája 2021*
Obnova európskeho výskumného priestoru – ako sa pripraviť na realizáciu ambiciózneho EVP zodpovedajúceho novému desaťročiu?
– *diskusia o smerovaní*

Delegáciám v prílohe zasielame poznámku predsedníctva *Obnova európskeho výskumného priestoru – ako sa pripraviť na realizáciu ambiciózneho EVP zodpovedajúceho novému desaťročiu?* na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť 28. mája 2021.

**Obnova európskeho výskumného priestoru – ako sa pripraviť na realizáciu ambiciózneho
EVP zodpovedajúceho novému desaťročiu?**

Úvod a súvislosti

Kontext

1. V roku 2000 si Rada predsavzala realizovať európsky výskumný priestor (EVP) a v roku 2008 definovala **víziu na rok 2020**¹. Súčasťou tejto vízie bol aspekt vnútorného trhu pre výskum vrátane cezhraničnej mobility výskumných pracovníkov a otvorenia pracovného trhu pre európskych výskumných pracovníkov, pričom sa im mali zároveň zabezpečiť lepšie kariérne štruktúry ústretové voči rodinám. Pokiaľ ide o aspekt šírenia a využívania poznatkov, v rámci tejto vízie sa presadzovalo optimálne využívanie duševného vlastníctva v spojení s otvoreným prístupom k poznatkom a inovácii. V otázke štruktúry výskumných systémov sa počítalo s ďalším zvyšovaním vedeckej excelentnosti a poskytnutím špičkových výskumných zariadení.
2. **Časť tejto vízie sa podarilo úspešne realizovať** vďaka rozsiahlejšiemu vzájomnému prepojeniu a spolupráci medzi výskumnými pracovníkmi a výskumnými komunitami v Európe, podporovaným rámcovými programami EÚ pre výskum a inováciu (R&I) a inými nadnárodnými opatreniami zameranými na spoluprácu, ako sú výskumné infraštruktúry a iniciatívy spoločného programovania. Vytvorené siete pretrvávajú, hoci sú v Európe nerovnomerne rozložené, a zaslúžili sa o väčšiu „systémovosť“ národných výskumných systémov na európskej úrovni, na čo poukazuje aj vedecká literatúra a čo sa prejavilo počas brexitu, keď sa posudzoval dosah odpútania britského systému od európskeho.

---

¹ Rada Európskej únie 7652/1/08/REV1.

3. Relevantné **národné a regionálne politiky** sú navzájom poprepájané a tvoria **európsku nadnárodnú vrstvu**, akýsi „systém systémov“, a integrálnu súčasť spoločných európskych politík v oblasti výskumu a inovácie.
4. Platia už **spoločné európske hodnoty a zásady**, ktoré tvoria náš spoločný étos, vyplývajúci z intenzívnej spolupráce a súperenia našich vedeckých a technologických komúnít. Patrí sem celkom dobre harmonizovaný a zosúladený súbor noriem a postupov na početných úrovniach, počnúc programovaním až po realizáciu a hodnotenie výskumu. Časy prvých rámcových programov v 80. rokoch, keď boli v popredí kultúra, jazyky a iné národné osobitosti brániace spolupráci dokonca aj v každodennej pracovnej rutine, sú za nami. Máme za sebou kus cesty smerom k europeizácii výskumu.

Čas na novú víziu?

5. Vízia na rok 2020 pre európske politiky v oblasti výskumu a inovácie a cieľ Európskej rady realizovať EVP do roku 2014² boli stanovené pred vyše desaťročím a predsednícke trio DE-PT-SI sa teraz rozhodlo urobiť ďalší krok a zahrnúť **obnovu EVP** do svojho **celkového cieľa v oblasti výskumu a inovácie**.
6. Od tejto chvíle prebieha medzi Radou, členskými štátmi a Komisiou intenzívna spolupráca. K jej početným výsledkom patrí napríklad významný príspevok stanoviska ERAC *k budúcnosti EVP*,³ oznámenie Európskej komisie zo septembra 2020 *Nová éra výskumu a inovácie*⁴, na ktorý nadviazali závery Rady o *novom európskom výskumnom priestore*⁵ a aktuálny príspevok expertného fóra *EVP pre transformáciu*, ktoré dostalo za úlohu vyjadriť sa k obsahu budúceho Paktu pre výskum a inováciu vrátane zásad, hodnôt a možných cieľov, ktoré by sa mali dosiahnuť. V rámci tohto fóra sa podnikajú prvé kroky, aby sa na programovej úrovni spoločne vypracoval súbor tematických a štrukturálnych priorít a akcií EVP.

---

² EUCO 2/11.

³ ERAC 1201/20.

⁴ 11400/20 + ADD1.

⁵ 13567/20.

7. **Nový EVP** bol v záveroch Rady z decembra 2020 vymedzený ako priestor orientovaný na výskumných pracovníkov, založený na hodnotách a zameraný na excelentnosť, ako aj na vplyv. Ako dôležitý aspekt sa stanovila spoločná zodpovednosť členských štátov a Komisie vrátane väčšej účasti občanov a zainteresovaných strán, rozmanitosť ekosystémov a nasmerovanie výskumu tak, aby prispieval k riešeniu celosvetových spoločenských výziev a k iným verejným politikám.
8. Dnes, po pandemickej kríze, keď sa opäť začína hovoriť o budúcnosti Európy, je otázka, **ako môžu veda a technika prispieť k budúcnosti Európy**, aktuálnejšia než kedykoľvek predtým a potreba revidovanej **vízie EVP má zásadný význam**. Ponaučenia z krízy a jej dosahu na národné a európske ekosystémy výskumu a inovácie majú na všetkých úrovniach enormný význam a upozornili na nesmiernu dôležitosť vedomostnej základne pri prekonávaní kríz a zásadný význam otvorenej spolupráce a vzájomnej výmeny výsledkov a údajov nielen v Európe.
9. Ak chceme zvládať výzvy a súčasne si na európskej úrovni udržiavať a rozširovať solídnu vedomostnú úroveň, zahŕňajúcu vedomostný cyklus počnúc základným výskumom až po využitie na trhu, musíme si stanoviť víziu a jasný politický smer v otázke budúcnosti EVP v najbližšom desaťročí. Zdá sa relevantné a aktuálne, že o tom ministri pre výskum uvažujú, a to vrátane celkových cieľov a logiky určovania priorít pri tvorbe programov a financovaní.

Ako sa pripraviť na realizáciu ambiciózneho EVP zodpovedajúceho novému desaťročiu

10. Hoci panuje zhoda v otázke obnovy EVP, potreby pritiahnúť a udržať si najväčšie talenty vo výskume, ako aj potreby ďalšej podpory výskumných inštitúcií a zvýšeného financovania, cieľ zaviesť vnútorný trh pre výskum sa ani napriek prijatým zásadným krokom zatiaľ nepodarilo dosiahnuť. Tieto kroky zahŕňali mechanizmy a prostriedky (soft law), ktoré prevažne ostávajú v platnosti, je však potrebné, aby sa rozšírili a posilnili okrem iného tak, aby sa podporili rovnaké príležitosti pre všetkých, najmä z rodového hľadiska, aby sa nepretržite zavádzali a šírili zásady otvorenej vedy a nevyhnutné infraštruktúry na ich podporu alebo aby sa rozvinula sieť európskych infraštruktúr (ESFRI), ktorá koordinuje európsku stratégiu pre infraštruktúry zahrnuté vo svojich plánoch, tzv. roadmaps.

11. Naďalej je tu však potreba vytvoriť a zaviesť plnohodnotný vnútorný trh vrátane jeho rámcových podmienok. Zásadný význam tu má **výskumná kariéra a hodnotenie výskumu**. V tomto smere sa urobil krok vpred vďaka očakávanému schváleniu záverov Rady o prehĺbení EVP: Zabezpečenie atraktívnych a udržateľných kariér a pracovných podmienok pre výskumných pracovníkov a realizácia cirkulácie mozgov, v ktorých sme po prvýkrát prijali ucelený, systémový prístup zameraný na výskumných pracovníkov a spájajúci rôzne politiky a nástroje, ktoré k nemu priamo prispievajú, pričom sa rešpektujú mnohovrstvové kompetencie a autonómia výskumných organizácií a zariadení vysokoškolského vzdelávania. V záveroch Rady, ktoré sa majú schváliť, sa považuje za kľúčové vytvorenie európskeho rámca pre kariéru vo výskume, ako aj reálne uplatnenie cirkulácie mozgov, keďže sa tu pomenúvajú a riešia príčiny nerovnomerného pohybu výskumných pracovníkov a presadzuje systém sledovania a monitorovania výskumnej kariéry a cirkulácie mozgov.
12. Týmto novým prístupom sa uznáva, že výskumní pracovníci sú vysokokvalifikovaní, mobilní odborníci, ktorým je potrebné poskytnúť príležitosti a rámcové podmienky pre primeranú, udržateľnú a výskumnú kariéru umožňujúcu spoluprácu. Hoci závery Rady poskytujú rámec a politické usmernenie, ktoré významnou mierou prispievajú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je vytvorenie jednotného trhu, je potrebné vypracovať niekoľko nástrojov a metodík, aby sa dotvoril koncepčný a metodický rámec na dosiahnutie plne funkčného trhu pokrývajúceho EÚ, členské štáty a regióny.

13. Pokiaľ ide o **tvorbu poznatkov**, prístup Únie vychádza z kolaboratívneho výskumu, spojeného v európskych rozložených sieťach excelentnosti v oblasti vedy a techniky, čo umožňuje vytvorenie kritickej masy a súčasne bráni duplicitnému úsiliu. Pri tvorbe poznatkov je nosným pilierom základný výskum, ktorý by sa mal v celej Európe udržiavať a posilňovať podľa možnosti v súčinnosti a prepojenosti s podnikateľskými iniciatívami. Siete spolupráce naďalej potrebujú v Európe posilniť svoju identitu a zlepšiť svoju viditeľnosť vo svete. Musíme zaručiť, aby náš inkluzívny prístup k dosiahnutiu excelentnosti ponúkal európskym výskumným pracovníkom a inovátorom čo najväčšie uznanie tak, aby sa nezabudlo na žiadny európsky región. Dá sa to dosiahnuť rôznymi podpornými opatreniami so zachovaním nevyhnutnej flexibility a akademickej slobody. Takéto siete výskumných pracovníkov a inštitúcií by mali ako prvé profitovať z efektívneho, inkluzívneho a plne funkčného jednotného trhu pre výskum, keďže majú zabehnuté zdroje a zásoby talentov.
14. Pokiaľ ide o premietnutie vízie a cieľov do **implementačných/programovacích procesov**, je dôležité vyznať sa v možných scenároch, čo sa týka spôsobov spolupráce a postupov, ktoré sa uplatňovali v rôznych fázach európskeho procesu. Jedným spôsobom je posilnenie nášho **partnerstva** v strategických alebo štrukturálnych oblastiach, vďaka čomu by členské štáty lepšie koordinovali svoje programy a priority s iniciatívami na úrovni EÚ (európske partnerstvá a misie, plány ESFRI) prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie. Ďalším, doplnujúcim spôsobom by bolo **posilnenie našej integrácie** nad rámec súčasných spoločných nástrojov podporovaných rámcovým programom (ERC a EIC) a rozšíriť tento integrovaný prístup na iné štruktúry alebo platformy, ktoré by Únia mohla zaviesť, aby sa európskym aktérom umožnil prístup k spoločným príležitostiam a aby sa plynule spojilo a zjednotilo ich úsilie s cieľom vytvoriť integrovanejší a inkluzívnejší jednotný trh pre výskum.

Otázky

1. Ako ministri vnímajú príspevok politík v oblasti výskumu a inovácie k budúcnosti Európy a aká je ich predstava do roku 2030 vrátane obnovy európskeho výskumného priestoru?
  2. Malo by byť dosiahnutie jednotného trhu pre výskumných pracovníkov a poznatky do roku 2030 – s vhodnými rámcovými podmienkami a normami – jedným z cieľov novej vízie, ktorá by pokrývala výskumných pracovníkov, výskumné organizácie, financovateľov a regulačné mechanizmy a orgány?
  3. Keďže existujú rôzne možnosti, ako túto víziu uskutočniť, aké sú podľa ministrov najlepšie modality, procesy a mechanizmy, ako sa pripraviť na realizáciu EVP?
-